

TEBESSÜM

فَتَبَسَّمْ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي
بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

Onun sesini işiten Süleyman **tebessüm** ederek: “Ya Rabbî, dedi, beni nefsimle öyle hâkim kıl ki gerek bana, gerek ebeveynime ihsan ettiğin nimetlere şükredeyim, Seni razı edecek güzel ve makbul işler yapabileyim. Bir de lütfedip beni hayırlı kulların arasına dahil eyle!” (*Neml; 19*)

Muhterem Müslümanlar! Hutbemiz, **Tebessüm** hakkındadır.

Peygamber Efendimizin hayatını vasıflarını anlatan, **siyer ve şemâil kitaplarında**; Allah Resûlü'nün **insanların en çok tebessüm edeni ve güler yüzlüsü** olduğuna dikkat çekilmiştir. O, asla kimseye surat asmamış, yüz ekşitmemiş, hüzünlü bir hâli olmasına rağmen, insanlarla karşılaştığında, sırf onların hatırına tebessüm etmişlerdir.

Hadislerde tebessümün bir sadaka olduğu bildirilmiş ve mü'minlerin güler yüzlü olması övülmüştür. İki mü'minin, karşılaştıklarında birbirlerine **selam verip el sıkışmaları, güler yüzle birbirlerine hal-hatır sormaları** İslam büyükleri tarafından **Müslüman ahlakı** olarak tarif edilmiştir.

Hadisi şeriflerde şöyle geçmektedir:

“Din kardeşini güler yüzle karşılamak gibi (tabî) bir iyiliği bile sakın küçük görme!” (*Müslim, Birr 144*)

(Mümin) kardeşine tebessüm etmen sadakadır. İyiliği emredip kötülükten sakındırman sadakadır. Yolunu kaybeden kimseye yol göstermen sadakadır. Yoldan taş, diken gibi şeyleri kaldırıp atman da senin için sadakadır. (*Tirmizî, Birr, 36*)

Aynı şekilde, bir mü'minin, Mü'min kardeşiyle karşılaştığı zaman tebessüm etmesi, kuyudan doldurduğu bir kovanın suyunu, oraya gelen birinin kovasına boşaltması gibi hususlar da, imanın şubeleri içinde gösterilmiştir. (*Müslim, birr 144*)

Bu açıdan bu gibi hususlara riayet etmek inanmış olmanın

pratikteki bir uygulamasıdır ve asla hafife almamak gerekmektedir.

Rasûl-ü Ekrem Efendimizin, müjde veriyor gibi hep mütebessim bir çehresi vardı. **Tebessüm etme, insanlara yumuşak davranma, herkese bağrını açma ve yanında herkesin rahat hareket etmesine imkan verme hususlarında örnek olmuş;** gerekirse mehafet ve mehabet halini bile baskı altına alarak insanları rahat ettirme ve onları boğmama esasına işaretlerde bulunmuştu.

Efendimiz sahabenin eski devirlere ait, bir kısım menkıbeleri birbirlerine anlatmalarını, **tebessüm ederek dinlerdi.**

Sahabe efendilerimiz, Resulullah'ın her haline iştirak eder, dertleriyle dertlenir, teessüründe ağlarlar, tebessüm ederse de sevinirlerdi. Ashab, Resûlü Ekrem'in yüzüne bakar, O'nun yüzünde ızdırap ve üzüntü varsa ağlar, tebessüm varsa tebessüm ederlerdi.

Peygamber Efendimiz döneminde insanlar, **Bayram namazı** ve hutbesiyle o günü diğerlerine göre daha farklı karşılıyor, **birbirlerine tebessüm teatisinde bulunuyor,** fakiri-fukarayı gözetiyor ve eşe-dosta yemek yediriyorlardı.

Tebessümle doğruya yönlendirme:

Hiz. Enes anlatıyor: Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir defasında beni bir işe göndermişti. Sokakta oyuna daldım. Aradan ne kadar zaman geçtiğini bilmiyorum. Bir ara arkadan birinin kulağımı tuttuğunu hissettim... döndüm baktım ki Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem). **Yüzünde yine aynı tebessüm.** "Hemen gidiyorum, yâ Resulallah!" dedim ve koşarak bana verdiği işe gittim.

Bazen hasma karşı tebessüm etmek onu ve ondan gelebilecek zararı defetmeye ya da kırgınlıkların bitmesine yetebilir. Bu durumdaki muhatabımızla oturup bir bardak çay içerek onun yumuşamasını, kendisini salmasını sağlayabiliriz. İğne vurulurken bile ucu sivri olan iğnenin kolay girmesi için hastaya kendisini sıkıması söylenir. **Dolayısıyla yumuşak söz ve davranış, içten bir tebessüm muhatabın sertlik ve huşunetten kurtulmasını** temin edebilir.

Kur'ân'dan bir örnekle konuyu daha da müşahhaslaştıralım. Allah (celle celâluhu), Hz. Musa'ya Firavun hakkında **فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى** "Ona tatlı, yumuşak bir tarzda hitab edin. Belki düşünür, yahut hiç değilse biraz çekinir." Diyor. (*Tâhâ,44*). Yani Firavun bile olsa, yumuşak söz ve tatlı dille muamele edilmesi söz konusu. Burada dikkati çeken önemli bir husus da **Kur'ân'ın düşünmeyi, Allah'tan korkmayı "kavl-i leyyin"e bağlamasıdır.** Bunu mefhum-u muhalifiyle ele alacak olursak, "Sertlikle üzerine giderseniz ne düşünür ne de çekinir." mânâsını çıkarabiliriz. O hâlde muhatap kim olursa olsun, bir şeyler anlatabilmek için mülâyemet ve müsamaha vazgeçilmez şartlardır.

Demek ki, Müslüman daima **tavr-ı leyyin, hâl-i leyyin, kalb-i leyyin, vicdan-ı leyyin, kav-ı leyyin** içinde bulunmak mecburiyetindedir ki, gerçek irşat insanı olabilsin.

Müslüman ahlakı olan tebessüm, gayr-i Müslimlere karşı da hassasiyetle temsil edilmesi gereken dinî ve insanî genel bir kuraldır. Hele İslam'ın güler yüzünün karartıldığı günümüzde, muhtaç olduğumuz bu İslami ve insani faziletlerin ihya edilmesi çok daha önem kazanmaktadır. Unutulmuş sünnetleri ihya eden, yeniden hayata geçirenlere çok büyük sevap ve mükafatlar vaat edilmiştir.

Çok Gülme:

Yukarıda arz edilen hususlar yanında bir mü'minin diğer önemli bir ahlakı, onun hiçbir zaman şen-şakrak gülüp oynayan ve kahkahalar atan bir insan olmamasıdır. Sanki kıyamet ve ahiret yokmuşçasına, hesap, mizan, sırat, cennet ve cehennem unutulurcasına ferih-fahur yaşamak Kur'ân-ı Kerim'de, helak edilen kavimlerin ahlakı olarak bildirilmiştir.

Rivayetlere göre, hayatı **boyunca sadece üç defa – kendisine yakışan keyfiyet içinde– gülmüş ve asla gayr-i ciddiliğe geçit vermemiştir.**

Âişe -radiyallahu anha- şöyle dedi: "Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in küçük dili görünecek şekilde kahkahayla güldüğünü hiç görmedim. O, sadece tebessüm ederdi." (*Buhârî, Tefsîru sûre (46) 2, Edeb 68; Müslim, İstiskâ 16. Ebû Dâvûd, Edeb 104.*)

Evet, İnsanların en çok tebessüm edeni ve onların en güler

yüzlüsü Peygamber Efendimiz (aleyhissalâtu vesselâm) çok gülmüyor ve biz ümmetine de bunu sıkı sıkıya tembih ediyor. Çünkü çok gülüp şen-şakrak yaşamak, **Allah’la irtibatımızı sağlayan manevi kalbimizde yaralar açıyor**, onu zehirliyor. Hafıza dahisi Hz. Ebu Hureyre (radiyallahu anh), Allah Resulünün şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

لَا تُكثِرُوا الضَّحْكَ فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحْكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ

“Çok gülmeyiniz! Zira çok gülmek kalbi öldürür.” (İbn Mace, Zühd,19)

Allah (celle celâluhû) Kur’ân-ı Kerim’de

فَلْيُضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا “Artık az gülüp, çok ağlayın!” buyuruyor. (Tevbe Suresi, 82)

Netice-i kelam: Bir mü’min, Rabbisiyle münasebetleri yanında insanlarla olan muamelelerinde de dinin emirleri istikametinde hareket etmeyi karakter hâline getirmelidir. Kim olduğuna bakmadan herkesi sevgiyle kucaklama, **karşılaştığı herkese tebessüm yağdırma, muhtaçlara yardım etme, çevresindekilere izzet ü ikramda bulunma gibi güzel sıfatları tabiat ve karakter hâline getirmelidir.** Geleceğin aydınlık ve mesut dünyalarını ancak, muhabbetle şahlanmış, dudaklarında muhabbetten tebessüm bulunan, gönülleri sevgiyle harman olan, **kahramanlar kuracaktır.**